

ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

П'ЯТЬ ЦЕНТИ

ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: WErge 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: WErge 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕДСТАВНИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАЯВИЛИСЯ ЗА ЯКНАЙБІЛЬШУ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

НЬО ЙОРК. — Минулої неділі пополудні відбулися в Народнім Домі в Нью Йорку наради представників українських організацій у справі української участі у Світовій Виставі в Нью Йорку 1939 р. На ті наради прибули представники від різних українських організацій, громад і парохій, чотирьохстейтів у числі 148. З ньюйорського стейту були 84 делегати, в тім 82 з самого Нью Йорку та його дільниць, а 2 з поза Нью Йорку. Зо стейту Нью Джерзі були 56 представників, з Пенсильвенії 4 і з Конетикот 4. Було також велике число громадян неделегатів з околищ.

Відкриття нарад.

Наради відкрив М. Мурашко і на початку зясував цілі тих нарад. Далі він запропонував вибрати собі голову до переведення тих нарад. Зібрані поручили йому далі переводити наради. На секретарів покликано д-ра С. Демидчука і В. Душника. Про Світову Виставу реферував Д. Галичин. Він подав що в справі української участі у Світовій Виставі засягав інформацій з першого джерела і на основі них може сказати ось що: Ціла Світова Вистава поділена на три частини: репрезентаційну, виставову і розривкову. В репрезентаційній частині будуть мати свої павільони тільки держави. Українці в тій частині не можуть мати свого павільону, а то тому, що до тої вистави зголосилися всі ті держави, які сьогодні над нами панують, і вони застерegli собі право репрезентувати всі культурні здобутки тих народів, що живуть у границях їх держав. Українці моглиб дістати місце або у виставовій частині, або в розривковій.

Кошти павільону.

Тому, що вже вплило величезне число подань на дозвіл будови павільонів, заряд Вистави заявив, що з огляду на те, що українці не будуть заступлені в репрезентаційній частині, вони можуть дістати дозвіл на будову власного павільону, якщо буде гарантія, що той павільон буде з мистецького боку дійсно гарний. Такий павільон враз з площею і внутрішнім улаштуванням не міг би коштувати менше як сто тисяч доларів. Д. Галичин зазначив, що хоч заряд Вистави має вже тисячі подань на будову павільонів, то проте українці через те, що не спізнались, бо тих подань заряд іще не брав під розвагу.

Без огляду на те, чи українці матимуть свій павільон, вони моглиб влаштувати в часі Вистави у виставовому закритому театрі, що має 2,600 місць, свої програми, а також моглиб робити вистави на відкритому стадіоні, що містить 15,000 місць. Коштів винайм того театру чи стадіону ще не окреслила дирекція Вистави. Д. Галичин також заявив, що за обчисленням проф. Кошиця й інших наших мистців, кошти нашої чисто культурної участі в Світовій Виставі виносилиб коло \$25,000.

Дискусія.

По рефераті Д. Галичина розвинулася дуже оживлена й широка дискусія, в якій брали участь поверх сорок осіб. Значна більшість бесідників виразно заявлялася за якнайбільш репрезентаційну участь у тій Виставі, кажучи, що тим ми зробимо велику пропагандну прислугу українському імені, як теж не дозволимо нашим ворогам репрезентувати нашу культуру та брати за неї моральне признание. А також самі скріпимося морально, не полишаючись позаду інших народів. Ось тим бесідники узасаднювали потребу мати свій павільон. Були й денки, що висказувалися проти будови власного павільону, але ніхто не був проти нашої участі у Світовій Виставі. Д-р Левицький представив справу милої шікаговської вистави і сказав, що хоч ця остання українська участь у виставі мала недотягнення, то проте вона принесла великі моральні успіхи.

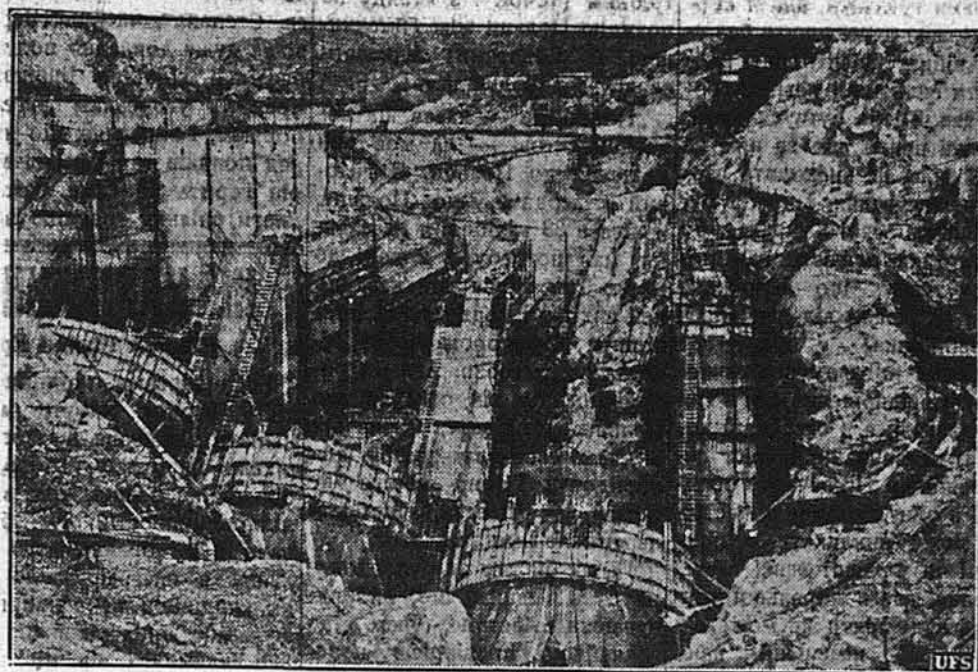
Далі розвелася широка дискусія над роздобротом грошей. Чимало бесідників висказували свою думку, що кошти будови павільону будуть величезні й радили краще винайняти приміщення. Д. Галичин відповів, що винайм буде коштувати два рази стільки, що будова, але в такім випадку можна би було обійтися меншим місцем.

Рішення.

По вичерпанні дискусії зібрані делегати прийняли таке внесення д-ра Л. Мишуги:

Представники українських організацій, громад і парохій міста Нью Йорку й околиці та стейту ньюйорського й сусідніх, зібрані в Нью Йорку 27 березня ц. р. на нарадах у справі української участі в Світовій Виставі в Нью Йорку в 1939 році, вислухавши докладу про різні можливості такої участі та по обміні думок у тій справі, заявили за те, щоб у-

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ВЕЛИКЕ ІНЖИНІРСЬКЕ ДІЛО.

На ріці Верде в Арізоні, 54 милі на північний схід від Фінікса, буде федеральний уряд величезну гать, котра має здержувати воду, стриману на просторі 200,000 акрів, і призначену для наводнення сухої околиці. Цементові стовпи цієї гати, що будуть підноситися до висоти 750-сті, будуть найвищими гатями стовпами в світі.

ДОСЛІДЖЕННЯ В „ТІ ВІ ЕЙ“.

Федеральний сенат великою більшістю голосів ухвалив, що провірна комісія, яка має прослідити діяльність директорів „Тенесі Велер Отторіті“, повинна бути назначена спільно: палатою представників і сенатом. Назначення цієї комісії наступить у біжучому тижні.

ПАЛЯТЬ КАКАО.

Продуценти какао у британських колоніях почали палити більшість скількох какао, щоб знищити частину запасів. Ця вістка довела вже до звищення цін какао на біржі.

ТАБОР ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ.

Естонське міністерство справедливості зладило проект табору примусової праці для волюнтерів, жебраків і професійних безробітних.

ВІДКРИЛИ ВЕЛИЧЕЗНИЙ ВОДОПАД.

З Буенос Айрес повідомляють: Преса подає вістку, що в Венесуелі відкрили невідомий досі величезний водопад, 400 км. на полудневий схід від міста Болівар. Водопад відкрив американський летун Джімі Ангел. Він каже, що вода паде там з берега високорівні з 3,000 м. над рівнем моря в пропасть, що є глибока 1,500 до 1,800 м.; даліше пливе вода зо швидкістю 300 м. аж до ріки Кароні, допливаю ріки Оріноко. Згадана високорівня має вид підкови. Живуть там індійські племена, воно настронено до білих. Ці племена оминають здалека високорівню й називають її „Верхом чорта“.

ПЛЯНУЮТЬ БУДОВУ МОДЕРНОГО МІСТА НА ВИСТАВІ.

Предсідник корпорації світової вистави в Нью Йорку, Гровер Гвейлен, заявив, що корпорація приступить незабаром до будови модерного міста на площі світової вистави. Те місто буде простягати на п'ятьох акрах і буде зготовлене для 3,000 мешканців. Воно матиме всі наймодерніші уліпшення і буде зрізцем та дороговказом для будучих мешкальних будівель.

МАТИ ПОЛЬСЬКОГО ГЕРОЯ ПІДРІЗАЛА СОБІ ГОРЛО З НУЖДИ.

У Варшаві скінчила самогубством мачуха відомого ксьондза Скорупка, польського священника-героя, що загинув під Радзимином у бою з большевиками підчас т. зв. „цуду над Вислою“. Та жінка жила в крайній нужді, яка зросла ще непомірно від тої пори, коли її згоріла хатина. Не маючи найменших засобів до життя, вона підрізала собі бритвою горло. Похорон самовбивниці відбувся на кошт міста.

ОГРАБИЛИ КАСІЄРА ЧИТАЛЬНІ.

В Небілові, калуського повіту, відбувалася „музика“ в хаті Василя Матуска. Кілька „багатонадійних“ молодців, що там забавлялися, кинулися з ножами на господаря Федора Чічака, касієра читальні „Просвіти“, та побили його до крові. Притому пропало йому 450 зл. (читальняних, кооперативних і власних). В закатоті дістали ножами: Дмитро Римар, Іван Зіняк та Василь Чічак, члени виділу місцевої читальні. Авантюристів арештували.

СТРАЙК АРТИСТІВ У ВАРШАВІ.

У варшавській опері застрайкували несподівано 400 артистів, членів оркестру й технічного персоналу. Їм не виплатили поборів у квоті 50,000 зл.

НОВИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС

ЛЬВІВ. — Уся українська преса заповнена звітами про політичний процес у Золочеві, звернений проти 9 молодих українців, яких польський прокуратор обвинуватив за вбивство польських землевласників Марії і Мечислава Ясінських у Белзці. Вбивства dokonano, як подають згідно обвинувачення, через припадок, бо воно не було пляноване й було без потреби, бо їм ішло тільки про експропріацію, себто про забрання у згаданих землевласників грошей, потрібних на скліплення організаційної сіті О.У.Н. в тім районі, в яким був командантом підсудний Кук, що зарядив згадану експропріацію.

Сензаційне зізнання Кука.

Підчас переслухання Кук заявив, що він був головним ініціатором експропріаційного нападу, підчас якого загинули Ясінські. Підкреслив, що не мав наміру нікого вбивати. І зазначив виразно, що напад зробив на власну руку, без відома, а навіть у супереч виразній забороні проводу Організації Українських Націоналістів робити подібні напади. Пояснив, що він думав, що не провиниться супроти організації, як без проливу крові здобуде матеріальні засоби на організаційні цілі. Рівночасно Кук виразив жаль з приводу свого вчинку, а то з тих причин, що тим учинком наразив українську суспільність, а далі добру славу О.У.Н., як також довів до невинної смерті. При зізнанні подав тільки те, що є відоме зо слідства. Інших назвиш не хотів виявити, а виправдував себе за те перед предсідником трибуналу такими словами: „Назвиш інших не можу сказати, бо взяв би мені це за зде, що я, як провідник, впроваджую їх у нещастя“. Виправдував себе також і за те, що в слідстві зізнав дещо таке, чого не повинен був зізнати, а чим трохи обтяжив підсудного Качора. Стверджує, що через те поступив негідно, бо зробив це для власної користі тому, щоб чимскорше позбутися поліційного слідства і мук, зв'язаних з таким слідством. Підкреслює, що він один винуватий і тільки на нього одного спадає відповідальність за цей учинок.

Підсудних страшно мучили і били.

Підчас розправи виявилось, що підчас слідства поліційні агенти і жандарми добували зізнання при допомозі катовань. Підсудні показували рани і вказували виразно на особи, які їх мучили, себто на тих польських шпигунів, що були на салі розправ.

Польські пані й монахині.

На розправу не допустили цілковито української публіки, навіть найближчої родиноі підсудних. Зате сала була заповнена польськими панями у багатих футрах, а між ними були навіть дві польські монахині. Навіть не всім заступникам української преси дали місце. Польська публіка своїми окликами, плесканням рук і т. п. намагалася викликати в суді якнайгірший настрій проти підсудних, котрі, як стверджую згідно преси, поводитися дуже спокійно, розважно й культурно.

ПРОТИ „ПАШПОРТОВИХ“ ГРОМАДЯН.

ВАРШАВА. — Новий польський закон, що позбавляє права громадянства тих польських громадян, що живуть поза Польщею, виходить, як подає урядовий комунікат, з такого заложення, що треба Польщі бути у звязку тільки з такими громадянами, що „люблять Польщу і їй вірно слугують“, а не з тими, що „тільки їздять на польські пашпорти“, а на ділі ганьблять Польщу та їй шкодять, або наносять їй нещастя. Це останнє відноситься головню проти жидів, а два перші закиди — проти українців.

ВІНУ ТІЛЬКИ ВІДЛОЖИЛИ.

КОВНО (Литва). — Генерал Стасис Дірмантас, бувший литовський міністер війни, заявив у литовським соймі, що ц е тільки тимчасово поладжене спір між литвою і Польщею, бо була така ситуація в Європі, що треба було дати голос дипломатам. Але, казав він, прийде момент, коли заговорить литовська молодь і литовська армія. І тоді доперва в огні крові, коли забрижчить зброю, западе властиве вирішення. Генерал певний, що Литва вийде з цієї війни з Польщею переможницею.

БЛЮМ ХОЧЕ РЯТУВАТИ ЧЕРВОНИХ.

РИМ. — Італійська преса виразно пише про те, що як тільки Леон Блюм став прем'єром, то хотів зараз вислати два корпуси на допомогу еспанській червоній армії, яка є тепер у постійній відсутності перед розвалом. Ця преса подає далі, що як тільки Франція захоче тепер рятувати червоний еспанський уряд більшою допомогою, то тоді мусить прийти до європейської війни, а в першу чергу до війни між Францією й Італією.

українська еміграція в Америці взяла в згаданій Світовій Виставі якнайактивнішу участь, та щоб виступила на ній у таких розмірах, на які дозволять фонди, зложені на ту ціль українською еміграцією в Америці.

Проти цього був один голос.

Вибір комітету.

Вслід за тим наради вибрали Комісію Матку, яка мала назначити 30 кандидатів до Комітету Світової Вистави, якому дано право кооптувати в міру потреби більше членів, до числа 50. По предложенні кандидатів Комісією Маткою вибрано таких членів комітету: М. Мурашко, Д. Галичин, К. Піддубчин, М. Заверуха, пані А. Воробець, О. Ревюк, д-р Л. Мишуга, пані А. Вагнер, панна С. Абрагамовська, пані А. Серета, пані С. Галичин, І. Коцюбинський, А. Маланчук, М. Пізнак, С. Ковальчук, В. Цільник, д-р В. Галан, С. Слободян, д-р С. Демидчук, Е. Ляхович, В. Череватюк, Т. Каськів, І. Гузар, М. Близнак, М. Борис, В. Душник, панна М. Кусий, панна М. Болнар, П. Стасюк, С. Курляк, С. Шумейко, В. Різник, пані М. Возняк, пані М. Скубова, С. Ярема, М. Галан.

Ці члени зійшлися онісля на окремі наради і вибрали епоміж себе такий виконний уряд: Д. Галичин, голова; М. Мурашко, касієр; д-р С. Демидчук, секретар; В. Різник і С. Шумейко, заступники секретаря; А. Маланчук, д-р В. Галан, пані А. Вагнер, І. Коцюбинський, пані А. Серета, контролери. Відносно заступників предсідника покищо вибрано на заступницю паню А. Воробець, як представницю „Народної Помочі“. Два заступництва предсідника зарезервовано для представників „Провидіння“ й „У. Р. Союзу“, про що дві згадані організації мають комітет повідомити. Комітет рішив відбутися свої перші збори в найближчий четвер, щоб накреслити план праці.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

"ОД МОРЖА ДО МОРЖА"

Коли польський амбасадор у Вашингтоні виступив оноді з заявою, що поза польською політикою супроти Литви є більше загальний і широкій плян Польщі об'єднати в один „неутралий пояс“ усі держави від Балтійського до Чорного моря, то цим він може сказав щось нове американцям, але не сказав нічого нового людям, що походять із східної або центральної Європи. По суті ця ідея це лише парафраза старої ідеї Ягайлонів, котра не раз теж була висказувана кличем „од моржа до моржа“.

Ми знаємо, що в різних часах ця ідея була реалізована ріжними способами. Як нинішня Польща під багатьма оглядами відмінна від історичної Польщі, так і ця ідея може бути трохи змодифікована відповідно до вимог модерних часів, однак всетаки по суті це стара ідея панування Польщі над непольськими народами.

У давніх часах це панування прикривало кличем „передмуря християнства“, себто оборони християнства перед „невірними“ турками. Коли не стало турків, панування закривало кличем захорони словян перед німецькою навалюю. У новіших часах ідею панування над непольськими народами прикривало маскою оборони цих народів перед московським більшовизмом. Накінце, коли Польща примирилася з більшовицьким урядом, висувалася тепер клич оборони миру: мовляв, як Польща об'єднана в один блок Польщу, Румунію, Фінляндію, Литву, Естонію, Латвію, то чи не буде це знаменитим муром проти війни?

Поза цим пляном є премія, себто основне заложення, що до наступної війни має прийти між Росією й Німеччиною. Якби судити за заявами Гітлера, то поляки мали би слушність; але коли судити за історичними тенденціями, то можна скорше сподіватися замирення між Німеччиною й Росією, ніж війни до остаточного знищення коїтроїнебудь з воюючих сторін. Голошення війни проти більшовизму це для Німеччини вигідний коник сьогодні, як для Польщі він був вигідний двадцять літ тому. Того роду коники з часом з'їжджаються й тоді навіть ті, що на них залюбки їздять, без жалю їх кидають.

Покликування Польщі на можливість німецько-російського конфлікту теж догідний коник, на якому Польща сподівається зайхати до опанування блоку непольських народів від Балтійського до Чорного моря. Та цей коник, не зважаючи на його походження від Ягайлонів, це, можна сказати, мертворождена скапа. У феєдальних часах, як вирішную верствою в народі була шляхта, не було трудно одному народові опанувати інший, а потім задержати це панування. В нинішніх часах, коли в політичному житті беруть участь багато ширші круги народу, опанування чужого народу багато трудніше, а задержання панування ще трудніше. Балтійсько-чорноморський союз може спиратися лише на вільну волю заінтересованих народів, а способи, якими Польща заставила Литву миритися з собою, мусять насторожити ці народи до всяких польських заяв про союз вільних держав. Своєю нахабністю супроти Литви Польща показала, як вона шанує державну самостійність чужих держав.

АЛЬКОГОЛЬ У ЗВІРИННОМУ СВІТІ

Пиянство не є людським винаходом. Природники стверджують, що пиянство трапляється у різних формах і в звіринному світі. Один англійський природничий журнал описує „п'ятику“, яку улаждають собі вивірки у дубових лісах. У спеку сік, що випливає з дубів, ферментує і втворюється алкоголь. Аल्коголем тим упиваються вивірки. Місія, з яких витікає цей смачний сік, вивірки облягають. Нераз вивірки зводять бої, щоб дістатися до алькогольного соку. П'яні вивірки пригадують свою поведінку людей. Хитаються на ногах, вони тоді менше чуйні на небезпеку та нераз без очевидних причин починають битися. Бували випадки, що люди ловили п'яні вивірки сітками, наче метеликів, так їх одурманювали й ослабляли алкоголь.

Слони-алкоголіки.

Віддавна відомо, що домашні звірі можна призначати до алькоголю. Трапляється, що візники для жарту доливають коням до води пива. Деякі коні призначуються до пива з водою, яку пють, щоб загасити спрагу. Один візник біля Берліна навчив свого коня пити само пива, так, що поступне доливав йому його до води. Кін так полюбив пива, що пив його з найбільшим задоволенням. Як візник довгий час не давав йому пива, кін посумнів. Загально відомо, що джокі дають перегоновим коням пити шампан, хоч це заборонено.

Подібно як коні поведуться освоєні слони. Деяких слонів призначали випивати з дубового сікляку руму. Слони ті перемінювались у справжніх алкоголіків. Коли не діставали звичайної порції алькоголю,

НІМЕЦЬКА СОБОРНІСТЬ

Людина спить собі тепер спокійно цілу ніч, а прокинувшись, хапается за часопис і довідується, що мапу Європи змінено. Та ще в який спосіб! От була собі Австрія, а тепер нема. Противники ревізіонізму, себто повільного перегляду мирових трактатів, перестарілих і непристосованих до дійсних умовин політичного й національного життя, заперяляли, що кожний перелік мирових трактатів потягає за собою війну й жахливий кровопролиття. Але дійсності Німеччина привчає нас, — і то вже від років! — що не тільки трактати, але й кордони можна переглянути без усякої війни. Досить для цього бути сильним і певним свого права. Треба бути сильним, бо ніяке право, що за ним не стоїть сила, не знаходить свого пристосування. І треба бути певним свого права, бо тільки така певність дає моральну силу, що відрізняє борця за ідеали від звичайного розбійника.

З точки погляду політичного взаємовідношення сил в Європі взагалі, а в осередній зоні, надзвичайний зріст сили і впливів Німеччини, об'єднаної в одну державу з Австрією, може викликати з боку Англії та Франції всякі застереження, але з моральної точки погляду ніхто не може заперечувати німецькій нації права, навіть обов'язку, єднатися в одне політично-національне тіло. З нашої націоналістичної точки погляду кожна держава повинна мати кордони, визначені її етнічною силою, себто натуральним розростом і поширенням її населення. Тільки така держава може бути дійсно об'єднана одним національним ідеалом без зайвого тертя в середині і без зайвого насильства над національними почуваннями тих народів, що опинилися проти волі в межах чужої їм держави. Ставлячи перед собою ідеал нашої соборності, ми розуміємо і співчуваємо його здійсненню в інших народів.

Але ідеал німецької соборності ще незавершений. Залишаються понад три мільйони німців у Чехословаччині, мільйон німців у Польщі та 200,000 німців в Італії. Щодо тих останніх, то Гітлер виразно заявив у листі до Мусоліні, що Німеччина від них відмовляється; німецько-італійська границя на Brenneri, таксамо як німецько-французька на Рені проведені дуже ясно і точно, і мусять залишатися незмінними. На заході й на півдні Німеччина осягла крайні межі свого поширення і далі не думає йти. Тут Гітлер дав формальне заперення. Та що до східних кордонів, які і нас далеко більше цікавлять, він

не тільки не дав жадних заперень, але можна бути певним, що при найближчій нагоді Німеччина буде старатися забрати бодай тих німців, що знаходяться в сучасній Чехословаччині, з якою зрештою її не тільки не в'яжуть ніякі договори, але навпаки, між Німеччиною і Чехословаччиною існує ненависть, загострена чехословацьким союзом із Советами. Щож до Польщі, то Німеччина зв'язана з нею трактатом ненападу. В інтерв'ю, що його дав Гітлер кореспонденту „Дейли Мейл“ (в Лінії 14. березня), Гітлер уважав потрібним (хочби і з огляду на позицію Польщі між Німеччиною й Советами) виказати значну великодушність:

„Погляньте — казав він кореспонденту — на мое відношення до Польщі. Я готовий ствердити, що Польща, країна з 33 мільйонами населення, має потребу у виході до моря. Тим гірше для нас, що цей вихід до моря мусить проходити коридором через німецьку територію. Але ми розуміємо, що він означає для Польщі...“ Проте, зазначивши таке своє визнання для коридору, Гітлер нічого не сказав про Шлезьк, заселений переважно німцями.

Та, як би там не було, можна бути певним, що, впорядкувавши Австрію, яка стає звичайною провінцією нової німецької імперії, це дальший крок в бік здійснення німецької соборності. Наступний крок буде в бік Чехословаччини. Досить поглянути на мапу, щоб перекоонатися в неминучості цього кроку. Проте можна також бути певним, що цього разу без воєнного спротиву не обійдеться, хоч іще покійний Масарик, дивлячись на оту географічну мапу, зазначав, що чехословаки не встигнуть навіть вдягти штани, як німці вже будуть у Празі.

Для нас у такому разі дуже цікаво знати, що станеться з нашим Закарпаттям. Ми не маємо ще сили, щоб противитись можливим несподіванкам, але, працюючи над поширенням української свідомості та національної відпорності серед населення Закарпаття, ми мусимо передбачати всякі можливості.

Одною з цих можливостей, навіть найбільш імовірно, було б приєднання Закарпаття до Угорщини. Ми знаємо, що і Німеччина, і особливо Італія дуже співчувають мадярам і вважають Угорщину за свою природну спільницю. Отже, приймаючи на увагу ці промадрійські німецькі й італійські настрої, відмітимо, що в останньому числі „Данубійського Корера“, органу мадярського ревізіонізму, що друкується в Будапешті італійською мовою, знаходиться дві характеристич-

ні статті. Одна з них переповідає з великим задоволенням важке обвинувачення, що його римський офіцій „Іль Джорнале Д'Італія“ (27. лютого) кинув проти чеського президента Бенеша, а саме, що президент Бенеш сказав французькому міністрові, що він іще від 1923 року радив „знищити“ Мусоліні. Орган мадярського ревізіонізму коментує со свого боку:

„Нема ніякого сумніву, що впродовж 16 років одним із головних джерел нападів проти італійського фашизму проти Дуче, була масонська ложа, що в ній Бенеш — Великий Майстер“.

В другій статті, під заголовком „Хай живе королівство св. Степана“, часопис переповідає дуже докладно політичні наслідки відвідін Варшави і Кракова угорським регентом Гортієм, і заперення, що як серед поляків так і серед мадярів горить те саме бажання: „мати спільну границю здвож

Карпат...“

Не знаємо, до чого договорилися в Римі Бек з Чаном і Мусоліні, але можна догадуватися, приймаючи на увагу все вище наведене, що Італія не ставилаб ніяких перешкод для переведення в життя цього спільного мадярсько-польського бажання. І це примушує нас зробити єдиний можливий висновок: треба бути готовими до всякої несподіванки. І повторити те, що вже не раз було сказане. І треба орієнтуватися тільки на сили власного народу та скеровувати всі зусилля на його організацію у власних організаційних рамках. Тому (та й не тільки тому) треба подбати, щоб наші люди зірвали якнайкраще з ріжними „орієнтаціями“, чужими партіями й організаціями, а об'єднувались виключно під свої власним жовто-блакитним прапором, числячи тільки на свою організованість і свої власні сили.

Евген Онацький, Рим.

НЕ НАРІКАННЯМ, АЛЕ ПРАЦЕЮ!

(Поступ Рідною Краю в господарській діяльності).

Господарську підприємчивість народу мабуть можна пізнати найкраще по його наріканні на нужду. Тобто, чим більше нарікання, тим менше підприємчивості. Не бракувало й не бракує того нарікання в нас. Прийшло воно як спадщина по панщині, де звичайно доля селянина була пересуджена і він міг тільки нарікати. Про нього рішав його пан. Часи змінилися, але спадщина в наріканні на біді осталася; лягала колодою на всякі змагання до кращого, оправдувала нераз лівинство і збільшувала дійсну нужду, бо не шукала виходу з неї, але бабралася щораз глибше в бездільному наріканні при чарці горівки. І в часі, коли ми нарікали на біді та вітали „в світ за очі“, „шукати долі“, тут таки нам під носом повставали жидівські баночки, банки, склянки, камениці — одним словом, мільйонні вартості, зібрані не з неба, але такі в подавляючій частині з нашого села. Шойно повоєнні часи відкрили нам очі, привелили нас до свідомості на гак нарікання, а братися за діло. До нас прийшло господарське пробудження, воля творити нову господарську дійсність, перемогати погану „руську біді“, а творити краще українське майбутнє. Безперечно, що й сьогодні ми теж бачимо нужду й злидин, але, бачучи їх, ми не кидаємося до коршми шукати забуття в наріканні та в скляні, але негайно думаємо, як заридити нужду, як спільними зусиллями зломити біді гострі зуби. Ми не нарікаємо. Ми боремося.

Оця вдача нарікати і чекати безділю „Божого змилування“ була причиною, що не маємо торговельних, промислових і ремісничих банків, хоч як вони нам потрібні, чи необхідні. Господарське відродження робить у цьому напрямку перелік. Гурт молодих, енергійних людей засновує „Пром-банк“ і своєю впевністю й енергією осягає немалі успіхи. Оборотові фонди рося впродовж одного року з 89,000 зл. на 536,000 зл., а загальний оборот 722,000 в 1936 р. збільшується в 1937 р. понад 10 мільйонів.

Наріканням на біді унеможливлено в нас усяку ощаднотесту акцію. Мовляв — що тичка від другого; як скакав на них, то падав та заточувався на ніжка. Потім став прислухуватися до мелодій, що їх тхотсь грав на фортепіані і нараз заспівав, зовсім так, як передтим, заки захворів на нерви.

Колиж протверезився, зовсім вернувся до здоров'я. Видно під впливом алькоголю забув про нервові потрясення.

свідомій праці можна навіть сотиками зібрати поважні квоти. Тих 130,000 зл. це тільки тимчасовий вислід з 38 міст, охоплених сіткою збірниць Пром-банку. Це — покищо — тільки показова лекція ощадності; лекція, яка мусить переконати всіх вічно нарікаючих безділників, що при усильній праці можна майже „з нічого“ зробити дуже ба-

БАНДУРА—ВЕЛИКИЙ СКАРП НАШОТ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

„Взяв би я бандуру, настроїв, заграл...“

Здається, нема нікого, що не знав би цієї народної пісні. Залюбки співаємо її, але як багато є між нами таких, що ніколи не подумали, не застановились, що воно таке отся „бандура“, як вона виглядає та як на ній грають? Саме хочу тепер коротко розказати вам, читачі, про ту бандуру, про яку ви може тільки в пісні чули...

Бандура, це одна з найкращих, мистецьких, народних наших цінностей — ба, не лиш мистецьких, але передовсім національних цінностей! Чому так, послухайте: Дуже давно, бо ще в XI ст., був загальнознаний в Україні музичний інструмент, що виглядав менше-більше як теперішня „мандолина“. Цей інструмент звали „кобзою“. Згодом (у XVI ст.) українці, нарід дуже музикальний, стали подішувати свою кобзу, додали їй багато струн та звали вже на „західно-європейський лад „бандуру“, не покидаючи всетакі старої назви „кобза“. Отже назва нашого інструменту „кобза“ й „бандура“ є зовсім рівнозначні. Отся українська кобза, або бандура набрала найбільшого значіння за часів Запорозької Січі. Козак ніколи й не розставався з кобзою. Ішов у похід, на турка, а бандури не залишав у куріні. З нею жив, з нею й умирав козак. Вона була вірною та невідлучною товаришкою козака, як і його люлька та зброя.

Під звуки тої кобзи-бандури повставали всі українські народні думи та багато тісен. Думи, це прегарні довгі рецитатії у супроводі бандури, що оспівують славні подходи та бої українського козацтва. Як бачимо, при бандурі співали лиш українські народні мелодії. Тимто бандуру примінено виключно до тих мелодій та грати на ній якнебудь чужі пісні, чи твори не можливо.

Наша бандура, це витвір лише нашого, українського духа, так, як і наша пісня. На бандурі гратиме добре тільки українець, що розуміє та відчуває свою рідну пісню, і всім серцем любить її.

Тепер, читачі, зрозумієте,

гацько. Коли нпр. усякі читальні, чи гуртки людей, нарікають, що не мають грошей на передплату часописів, то Пром-банк показав наглядно, що цьому можна легко запобігти дрібною ощадністю; вже не один самоосвітній гурток, замість викидати що дня дрібні квоти на тютюн чи алкоголь, складає свої сотики до банку; при кінці року має він готові гроші на заплата часописів на цілий рік та на купно книжок.

Одночасно Пром-банк змагає до зміни дотеперішніх поглядів на ощадність. „Ішло нам про те, — читаємо у звіті — щоб громадяни не щадили на „чорну годину“, але з думкою про ясне завтра, з думкою про якусь вимірну ціль, про нові верстати праці, про усаможіннення свого буття. Старались ми в кожного щадника викресати бажання творити, вибитися й захоплювати своїм прикладом інших. Тут — як бачимо — ощадність не є самоціллю, середником до спожиття, але шляхом до усаможіннення нових господарських верстатів праці, середником до розбудови господарства. А тільки розбудовою закладених господарських діянок, як промислі і торгівля, зможемо зменшити тиск, що його викликає наше перелюднене село. Саме для тієї розбудови нашого національного господарства потрібні та необхідні промислові і торговельні банки. Саме тому радіємо, що вікніці й у нас такий банк є та що він добре розвивається. — („Наш Прапор“).

яке значіння мала і має наша бандура для нас. Вона не лише несе у світ звуки нашої пісні-думи, але вона перш за все в нас самих будить глибоко десь на дні серця приспану увагу давнього, славного минулого; переказує внукам прадідну славу, пригадує нам, чії ми діти, та як приклад ставить нам геройських наших предків.

Письменниця Олена Пчілка осятак висказалася, слухаючи концерту кобзарів: „Як би я вела боротьбу з українським рухом, наказала би в першу чергу зібрати всі кобзи, скинути їх накупі та спалити!“ Чи бачите, якою зброєю є в наших руках бандура!

Москва зрозуміла значіння бандури найкраще! Московський уряд старався зовсім винищити останки кобзарів в Україні, забороняв їм співати думи, нищив бандури, а самих саджав у тюрму.

Всежтаки бандура не перемелася. Вона жила в народі. Донесли її до наших часів прошаки-сіпці, духові нащадки запорожців. З національним відродженням України відродилася й бандура. Багато молодих стали вчитися гри на бандурі, майстерні інструментів почали робити бандури. Всеж таки ще дуже мало є в нас справжніх кобзарів, що систематично студіюють бандуру та співають правдиві старі думи. Також зацікавлення наших музичних кругів нашим рідним інструментом на диво — майже ніяке!

Так розказав я вам, читачі, коротко, що воно таке отся наша бандура. Не один між вами знайдеться, цікавий та схоче запізнатися ближче з тим інструментом. Ті хай запам'ятають, що вже в квітні ц. р. вийде „Дідручник гри на кобзі“ Костя Мисевича, одного з старших наших кобзарів.

Запам'ятайте одно: бандура — це наш великий скарб, який слід шанувати, як святу річ, бо на її струнах виписана вся наша минувшина. Ті струни притоворять до неодоного та збудять може приспани і скорку любови до всього, що рідне... — („Нове Село“).

Ю. Сінгаєвич.

**ХОЧЕТЕ ВИСЛАТИ
ВЕЛИКОДНІ ЖЕЛАННЯ?
ЗАМОВТЕ СОБІ
ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ,
ВИКОНАНІ В УКРАЇНСЬКОМУ СТИЛІ:
НОВІ КАРТКИ з українськими краєвидами,
народними писанками, вишивками, то-
що. 1 штука _____ 5 ц.
КНИЖКОВІ з віршем: 1 штука 5 ц., 6 штук 25 ц.
КНИЖКОВІ з віршем (кращої якості):
1 штука 10 ц., 12 штук за _____ \$1.00
КАРТКИ ДЛЯ ДІТЕЙ (зо зайчиками, кра-
шанками, тощо): 1 штука 3ц., 4 штуки 10 ц.
ЖЕЛЯТИНОВІ (зо святими образами):
1 штука 5 ц., 6 штук _____ 25 ц.**

Замовлення шліть на адресу:
“SVOBODA,”
81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

КАЛЕНДАР
БАТЬКІВЩИНАна
1938

-РІК.

Накладом В-тва „Батьківщина” у Львові.

(Ілюстрації малювали артисти-малари Роман Чорний і Мирон Левинський).

ЩО Є В КАЛЕНДАРІ:

Календарна частина

О. Бабій: Над могилою Ярослава Осмомисла

Дмитро Палай: 1918-тй рік

Яр-За: Посуха, про що пісня розкаже

Г. Франко: Перший Великдень на волі

М. Ткаченко: Український творчий націоналізм і ФНЄ

Дмитро Фальківський: Поліція (вірш)

І. Кондрат Фронт: Націоналістична Елліста

Видання „Батьківщина”

Степан Волинський: Стрілецький рейд по Чорному морі (спомини)

О. Бабій: Могила над морем (поема)

1918-тй рік у Галичині

Юра Шкрявляк: Пересторога за гробу

Яр-За: Минуло двадцять літ (вірш)

Ст.-В.: Наше перше політичне представництво (у 90-ліття Гал. Руської Ради)

О. Могильницький: Старинний Галич

О. Б.: Іван Нечуй-Левицький

Ювілей найстаршої української установи

М. Надставний: В. 90-ліття знесення папщини

М. М. Карпачин: Князь Ярослав Осмомисла

Е. Соколовська-Яничевська: Ізславська легенда (опов.)

Богдан Катанай: Українські літаки й летунів в Америці

Ст. Метрیش: Рідна пісня (вірш)

Ю. Вухналь: Отруйний газ (гумореска)

М. П.: Великий Зрив

Юліан Тарнович: Лемківський Довбуш

М. П.: 950-ліття Христової віри в Україні

Вірші — (А. Лукевич, О. Мартинюк, Ст. Стапак, Ан. Дмитрук)

Лесь Чорний: Комасация (опов.)

Як нищити мукі

О. Сивендський: Використаймо всі можливості

М. Паска: Міжнародні події

О. С.: Що то є стандартизація

Юрій В.: Надзвичайні збори (гумореска)

Чемпіат: Комедія (вірш-сміховинка)

ЯЗ.: На острові Гаїті

Піля руханки й спорту

Про половец негути

Д-р О. Недзведський: Про нашу поживу

Колі ще землю вкривали леди

Марко Попелістий: Бабські ліки

Скільки води в людських органах?

Чемпіат: Як бідолаха багачем став

Т. Фотіюк: а) Як треба сушити гриби, б) Грибна мука й булїон

Д-р В. Боднарчук: Культурні сади

Про вишвані фінанси

О. Тарнович: Хемічне чищення одягу

Ірина П.: Для наших господарів: Як приготувати підлив (соси)

Як налити огірки, капусту й борщ

Ю. Вухналь: На груші (гумореска)

Кульбаба: Щоста потіха

Г. Теріда: Весільна пісня (вірш)

П. Задоронин: Солідний туман

Дрібні практичні поради

Для розваги й забави

Ю. В.: Ек! (гумореска)

Я. З.: Коли й чим полетимо на Марс?

Ст. Пророк: Любі друзі (вірш)

Жартівливі приказки

Ціна календаря 50 центів.

Замовляйте в книгарні

„Свободи”.

„СВОБОДА”

81-83 Grand St., P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ЯК ДІСТАТИ ГРОМАДЯНСЬКІ
ПАПЕРИ

Один чужомовний часопис у Клівленді звертає увагу на сучасні події в американській індустрії, а саме видаляння з праці передівсім багатьох негромадян. Одна автомобільна фабрика видалила кількасот робітників чужинців. „Упродовж тижня звиш п'ятсот людей прийшли до нас по інформації, як вибрати перші громадянські папери”, пише редактор. „Правда, багато громадян ходять без праці через депресію, але американські індустрії є часто проти негромадян. Чужинців перших видаляють і останніх приймають до праці”.

Цей ворожий протичужинський настрій є бодуца справа. Американського громадянства не повинно вживати за притоку ненависти. Однак фактом є, що кожний легально допущений чужинець може дістати перші папери. Тільки той може бути оправданий, хто не думає тут постійно мешкати і планує скорий виїзд.

Як зробити „заяву наміру”.

Коли чужинець рхнеться натуралізуватися, він мусить почати діло від „заяви наміру”, що теж зветь „першими паперами”.

Кожний чужинець від 18 року життя може зложити таку заяву наміру, але тільки тоді, коли він був легально допущений на сталий побут. Знання англійської мови, читання і писання не вимагає.

Апликації вноситься на спеціальний формулярі число А-2213, званім „Апликація на посвідку приїзду і преліментарний формуляр на заяву наміру”. Блякетки можна дістати в кожній натуралізаційній бюрі. Добродійні організації, безцірні школи і натуралізаційні школи, ведені зарядом ВІПА, звичайно такі формулярі постачають і охоче допомагають поправно виповнити.

Заява наміру, це записаний документ апліканта, що він наміряє стати громадянином Злучених Держав і постійно тут мешкати. Крім того там подано між іншим теперішнє ім'я та назвище апліканта і те, на яке приїхав до Америки, його вік, заняття, особистий опис, останнє місце мешкання за границею, дату приїзду, назву корабля, на котрім приїхав, і теперішню адресу. Важно подати точні інформації, бо їх можна перевірити з іміграційних реєстрів. Тисячі аплікацій відкидають через неточне подання дати приїзду або назви корабля. В таких випадках іміграційне і Натуралізаційне Бюро не може видати „посвідки приїзду”, цебто засвідчити факт, що аплікант прибув легально на сталий побут. Майже всі чужинці, крім тих, що прибули перед 29. червня 1906 року, потребують посвідки приїзду, заки дістануть „перші папери”. Чужинці, що прибули після 1. липня 1928 року, повинні вислати з апликацією свою „Іміграційну Ідентичну Карту”, яку одержали в часі приїзду.

Часто буває, що чужинець не пам'ятає точної дати приїзду, або назви корабля. Старі

документи можуть пригодитись до того. Чужомовне Інформаційне Бюро, Flis, 222 Fourth Ave., New York City, це одна з добродійних агентур, котра часто може допомогти в тих справах через перевірку записок приїзду кораблів (не пасажирів) з даного часу.

До аплікації на перші папери треба долучити дві фотографії розміру чотири квадратні цілі, з ясним кругом, з підписом апліканта і почтовий переказ на \$2.50, виставлений на Комісарі Іміграції і Натуралізації у Вашингтоні. Прощевого переказу не висилати окремо, а тільки враз з апликацією треба занести або заслати до найближчого Іміграційного і Натуралізаційного Бюро. Хто приїхав перед 29. червня 1906 року, не висилає тої належності за видачу посвідки приїзду, бо такої йому не потрібно.

По видачі посвідки приїзду платити ще \$2.50 і дістає перші папери. Отже ціла оплата заяві для тих, що приїхали після 29. червня 1906 року, вносить \$5.

Навіть деякі нелегальні чужинці або ті, що не можуть доказати свого легального приїзду через миліні записки, можуть натуралізуватися. Хто приїхав перед 3. червня 1921 року, може легалізуватися, а потім вибрати перші папери. Треба надіятися, що конгрес дозволить на легалізацію і тих, котрі прибули неправдо перед 1. липня 1924 року, якщо нічим тут не провинились. Реєстрація потрібна і можна її перевести, коли чужинець прибув на чуже ім'я від травня 1918 року, однак не пізніше як 3. червня 1921 року.

Перші папери це перший крок до натуралізації. Важність перших паперів кінчиться по сімох роках. Два роки по їх видачі можна подавати на другі папери, якщо декларант прожив у Злучених Державах щонайменше п'ять років.

ФЛІС.

ПОРТІЕР ОРНІТОЛЬГО.

В Оксфордї, в одній з більших гостинниць служить старший-портієр, на назвище Джордж Тікнер, який ввечері викладає професорам оксфордського університету лекції орнітольгої.

Тікнер вважають одним із найкращих знавців птахів, їх звичаїв та життя.

Своє знання черпає не так із книг, як з особистих дослідів, обсервацій та помічень. Увесь свій вільний час проводить він у лісах та полях, слідуючи за птахами. Його виклади, на думку професорів, незвичайно цікаві і дають завжди багато нових подробиць.

Тікнерові не раз пропонували виступити публічно. Він дістав пропозиції з Америки, виїхати туди й виголосити цілу низку викладів. Однак той скромний чоловік уперто відмовляється виїхати, хоч на такій подорожі заробив би, без сумніву, доволі грошей, щоб спокійно прожити решту свого життя.

ЯК МІ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ
КРАЄВІ

НЬО-ЙОРК, Н. Я.

На „Народній Лялці”.

Підчас концерту Марії Соки і Антона Рудницького 13. лютого б. р. в Нью-Йорку зложили на руки Центрального Комітету Українських Національних Організацій міста Нью-Йорку такі жертви: С. Комавський \$25; І. Матіш, О. П. Понятинський \$10; П. Стасюк, М. Пізнак, М. Мурашко, Н. Крайчук, О. Ревюк, В. Юсєв, А. Р. Л. Мишула, А. Р. С. Демичук по \$5; Р. Палага, Н. Н. І. Стадник по \$3; Р. Третяк, А. Р. Ю. Андрійко, Т. Онуфрїк, О. Л. Чепельський, Ю. Сидор, Т. Піщук, І. Гелетій, Марія Семен, Т. Солтисівна, І. Бабінець, М. М. І. Пізнак, М. Паньків, М. Галзік, П. Салік, Зібілєвичева, П. Стасюк, С. Гамбал, Т. Душак, Б. Ботуліський, І. Палажик, Л. Міронюк, М. Борок, Ана Бурдига, П. Задоронин, Ана Тураш, Іван Гамбал, П. Зятковський, Швед, Н. А. Оносний, М. Новак, Е. К. по \$2; В. Н. Яремський, Ана Калашук, К. Калашівський по \$1.50; Л. Нападів \$1.25; по \$1: Павлина Грешук, Ю. А. М., О. Д. Стеткевич, Н. Н. І. Гудима, М. Гавоїня, В. Булар, Марія Стоколова, В. Душак, А. Сивец, С. Коротач, Н. Ковбасник, С. Дмїтер, Ева Гайова, Г. Малик, Марія Берлович, М. Бєля, В. Винницький, Ана Гелетій, Н. Бєрків, Е. В. Сидорів, І. Заболотський, П. Черняк, Катерина Чолий, К. Борок, В. К. Люцький, Ана Хеміч, Марія Гринишин, Е. Білєшій, Р. Придаєвич, І. Порошин, П. Дік, С. Зборонський, Г. Туміма, М. Мельник, П. Крайчик, Г. Кіт, А. Т. Мельничук, І. Сидор, Р. Мулярчук, Р. Голембівський, О. Подолєвич, В. Сабатюк, Р. Лещук, І. Нєлєх, М. Круцька, І. Карпін, М. Саган, Р. Москаль, К. Романчук, Марія Рибка, І. Середницький, А. Дєнега, О. Тернопільська, С. Мєлєник, П. Кучер, М. Лєськів, Ана Москаль, Марія Шпак, М. Гринишин, М. Бахуєвич, С. Жигайло, Г. Вінеза, О. Балєс, М. Ратушний, І. Гєба, М. Т. Стоїко, К. Лєшук, І. Чупа, М. Маргуєв, І. Павлюк, С. Канюка, Юлія Гомуляк, Кричунський, Ева Кобзар, М. Назаревич, В. Варун, А. Лєський, Т. Прусиус, С. Рук, Марія Сінік, Руза Наврнчик, К. Дмїт, С. Александр, Р. Дєблянська, Андерсон, Стефан, М. Дємський, П. Рибка, С. Рєфков, М. Сєрєбєнський, І. Ільків, Софія Дєлєвська, Б. Юмєвський, Г. Бабяк, Р. Сєредко, Н. Н. П. Чорноч, П. Лазар, І. Росишинський, Р. Рибка, Нуаліш, К. Холєвєк, В. Колобєнський, С. Прончик, В. Бєвє, Е. Рамачька, А. Гулий, Р. Кулєшєв, Н. Н. А. Лєнішин, І. Кожушко, Н. Н. М. Голубович, Г. Гулєшєв, О. Лєшєв, І. Сєній, А. Бєркович, С. Шумєйко, В. Авраменко, Ю. Шкєльня, М. Остапович, Н. Н. А. Мартин, П. Король, І. Яремко, О. Стєтєкєвич, Т. Худий, С. Шєлєв, О. Сидєр, А. Мілєшєв, Н. Н. І. Зєвєй, М. Кінєш, І. Лєшєк, М. Круць, І. Гузар, Ю. Малєв, Р. Гєлєтій, А. Кулєшєв, І. Пєдєрєв, Г. Семєнчик, І. Рєвєнський, Е. Мєлєник, М. Бєлєв, О. Бєлєв, С. Гурєн, Е. Сєредєнський, Е. Лєбур, М. Прєлєвський, Е. Угєрєчєк, Н. Н. Д. Гєлєвський, Г. Пєдєрєв, М. Бєлєв, О. Волєв, С. Патєрєвський, А. Гєлєвський, С. Бєлєвський, Т. Тимкович, П. Рєдєвський, М. К. Ковалєв, А. Пєрєв, Віра Стєтєкєвич, Л. Кмїтєв, К. Гулєв, В. Бєлєвський, І. Бєлєвський, М. Кєстєв, В. Гєлєвський, І. Кєлєчєк, Я. Пєшєк, Л. В. Тарєс, В. Гєлєв, В. Бєлєв, А. Валєк, І. Гурєн, Т. Бєлєв, М. Пєрєшин, М. Бєлєвський, А. Тєхєнєв, О. Гєлєвський, В. Бєлєв, Л. Лєрєг, Т. Пєтєлєвський, А. Тєлєвський, С. Н. Н. Н. Е. Кєвалєчєк, Ю. Сєлєвський, С. Сєлєв, Н. Пєлєвський, П. Шимкович, Н. Н. Л. Бєлєвський, Г. Дулєв, І. К. В. А. Бєлєвський, Л. Мєлєник, П. Сєлєв, П. Гулєв, О. Чєлєвський, І. Шкєнєв, М. Маркєв, Ф. М. А. Сєлєвський, О. Гєлєвський, М. Лєлєв, О. Мілєн, Н. Н. Г. Гєлєв, К. Бєлєв, П. Бєлєв, Г. Вєлєв, О. Гулєв, Т. Бєлєвський, Л. Кулєвський, С. Сєлєв, П. Зєлєвський, А. Круцька, С. Ялєв, М. Бєлєв, А. Дєлєвський, І. Тєлєвський, М. Андрєв, М. Морєв, І. Гулєв, В. Я. М. Бєлєвський, І. Гєлєвський, М. Рєлєвський, І. Сєлєвський, В. Гєлєвський, М. Сєлєвський, О. Кєлєв, С. Лєлєв, М. Лєлєвський, Б. Гєлєвський, В. Лєлєвський, С. Чєлєвський, М. Тєлєвський, Я. Яковєвський, Л. Гєлєвський, М. Бєлєвський, М. Сєлєвський, Т. Кулєвський, І. Фєлєвський, М. Волєвський, П. Лєлєвський, Ф. Кулєвський, Г. Бєлєвський, О. Мєлєвський, І. Мєлєвський, П. Сєлєвський, М. Рєлєвський, В. Тєлєвський, С. Бєлєвський.

Рекорди у старовину і сьогодні. Що дня довідуємося в газет про якийсь рекорд. Та вже і в історії старинного Єгипту стрічаємо рекорд: Єгипетський король Аменофіс II в 1450 році до Хр. пробив стрілою наскрізь бронзову плиту, грубу три цілі. Так бодай каже єгипетський напис про того короля.

В році 90 перед Христом Аль Гакем прочитав бібліотеку із 60,000 томів, пізніше наслідував його Лорєн, та прочитав лише 50,000 томів в Оксфордській Бібліотеці, а Джек Лондон (що помер 1916 р.) читав 18,000 слів на годину.

Двоголовий орел. Один з австрійських князів був відомий в того, що бовів великим ворогом лєвєв. Всєх таки одного дня висказав побажання, що хоче застрілити орла. Тому прислужники дістали дєсє живого орла і примістили його, розумієтьє, добрє привязаного, на одному з дєрєв у шєнбрунськєм паркє. Князє довго стріляв, аж врєшті поцілєв. Тоді віддали забитого орла князєвї, розумієтьєся, на срібному підносі.

— Оєь орєл, що його вєшє висєлєніть звєлєли лєсєлєво застрілити!

Князє довгий час оглядєлє на всє бєкє своє добичу з виглєдом великого знєвєчє і врєшті сказєв:

— Нєможливє! Сєж нє орєл!

Аджє орєл мєє двє голєви!

Сєж знєє вжє й наймєншє дитинє в Австрїї!

— Увєи сєбє, Гєлє мєнє покінєулє і виїшєлє зє сімдєсєт-літньогє!

— Чим жєж вєнє цє прєдтєбєо оправдєлє?

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...

— Сказєлє, що такий молодий, як я, мєжє щє підїждєтє, а тєй старий нє мєє часу...